

illetve az objektumok kibontása után ezen a szinten befejeztük.

A bronzkori leleteken kívül az 1. ásónyomból néhány Árpád-kori és középkori cserép, valamint egy faragott kő is előkerült.

A feltárás helyétől ÉNy-ra, már a domb oldalán, egy vakondtúrás tetején Árpád-kori pénzváltó mérleg 7 cm átmérőjű, lapos bronz serpenyőjét találtam.

A leletek az aszódi Petőfi Múzeumba kerültek.

KÖVÁRI KLÁRA

133. Galgahévíz, Tatár-hányás

(MRT XIII/3. k. 8/7. lh.)

(Pest megye) Sza

2000 tavaszán a volt aszódi-gödöllői járás területén az 1998–99-ben készített légi fotók alapján jártuk be a lelőhelyet. 11 db szarmata kori halmot regisztráltunk.

MIKLÓS ZSUZSA

134. Galgamácsa, Sallangok

(MRT XIII/3. k. 9/13–14. lh.)

(Pest megye) Ő, Á

2000 tavaszán a volt aszódi-gödöllői járás területén az 1998–99-ben készített légi fotók alapján jártuk be a lelőhelyet. Őskori és Árpád-kori telepnyomokat regisztráltunk.

MIKLÓS ZSUZSA

135. Gádos, Kis-határ-dűlő, Templomhely

(Békés megye) Á

2000. november 6. és 28. között a Millenniumhoz kapcsolódó tervásatás keretében egy Árpád-kori templom került feltárássra Gádos nyugati határában. A lelőhely 1965 óta ismert.⁹

Az ásatás során a hajdani folyómeder déli partjának legmagasabb pontján sikerült megtalálni és teljes egészében feltárni egy Árpád-kori falusi plébániatemplomot, mely templom és hozzá tartozó faluja a késő középkort nem élte meg.

A templom irányítása: É+81°. Legnagyobb hosszúsága: 9,6 m, ebből a szentélyé 3,25 m, a hajóé 6,35 m. A legnagyobb szélessége 5,45–5,6 m, ebből a szentélyé 4,85 m. A szentély belmérete: 2,35×2,2 m, a hajóé 3,6–3,8×5,5–5,7 m.

Szentélye félköríves, enyhén patkóíves, válla rövid. Bővítménye nincs, támpillérek sem kerültek elő. Téglalap alakú hajójának nyugati falához – azzal egy időben megásott – egy-egy alapozás csatlakozik, melyek hossza 2,5 m, a rajtuk álló falak minimális távolsága: 1,4 m.

A templom felmenő falai téglából épültek. Az egyik falkiszedő gödörből előkerült tömb alapján a falak szélessége 48 cm volt. A szántásnak és az emberi keresőtevékenységnek köszönhetően téglá eredeti helyzetben nem került elő. A belső falfelület festésére utaló színes vakolatdarabok sem láttak napvilágot.

Az alapozást az egész templom esetében egyszerre végezték. Az alapozási rétegek jól elváltak egymástól. Mindegyik kevert földből készült (leszámítva a déli oldalát a templomnak, ahol a földszerkezet-váltásnak köszönhetően mélyebbre alapoztak, itt az alsó, kiegyenlítő alapozási réteg fekete, humuszos), habarcsot és/vagy téglatörmelékkel nem tartalmazott egyik réteg sem. A szentély esetében az alapozást kevésbé döngölték meg, de a rétegek távolságát itt is megtartották. Az alapozás szélessége a szentélynél 85–94 cm, a hajónál 86–96 cm között változik, a nyugati falból kiugró alapozások ezeknek az értékeknek megfelelnek.

A templomtól viszonylag távol feküdtek a vázak, ezek közül 3 került feltárássra, ebből kettő téglasír. Az egyik téglasírban háromszoros rátemetkezés volt. A téglasírok tégláinak átlagos mérete kisebb a templom tégláinál. A sírok mindegyike melléklet nélkülinek bizonyult.

A templom alaprajza és a temető laza szerkezete az okleveles adatokkal kiegészítve a késő középkorban már elpusztult Gádos falu templomával való azonosítást valószínűsíti.

Talán a templom alaprajzi sajátossága – a nyugati falból kiugró alapozás – tartotta azt a falat, mely a templomnak a környéken egyedinek számító gádosát tartotta, és mint ilyen sajátosság lett a templom és falu névadója.

RÓZSA ZOLTÁN

136. Gálosfa, Kistótváros

(Somogy megye) Kö

Az ásatás folytatását a NKÖM által meghirdetett Nemzeti Örökség program pályázatán nyert pénzösszeg késése miatt kénytelenek voltunk 2001-re átütemezni. A maradék pénz csak kisebb szabású feltárást tett lehetővé 2000 augusztusában. A 2 hét alatt célunk az építmény padlószintjének megkutatása, illetve ahol lehetőségünk nyílt, annak megőrzése volt. Két, aránylag épen maradt helyiségre koncentráltunk, illetve az épület É-i irányba kinyúló folyosórészletét vizsgáltuk meg.

Az 1. helyiséget K-Ny irányú metszettel választottuk két részre. A bőséges leletanyagot (mázatlan kályhacsempe, kerámia, állatcsont, üvegtöredékek, vasszőgek, vakolatdarabok), valamint kő-, és téglatörmelékkel tartalmazó, egységes, kb. 140 cm vastag betöltés alatt vékony átégett padlószintet észleltünk, amely alatt már a sárga altalaj jelentkezett. A helyiséget övező falakat alapozásig vakolták, amely aránylag épen megmaradt.

A 4. helyiséget méretére való tekintettel K-Ny és É-D irányú metszettel 4 részre osztottuk. A felső, kb. 130 cm vastag réteg feltárással rendkívül sok törmelékkel és

⁹ KOVALOVSKÍ J.: Orosháza és környéke a magyar középkorban. 13. lh. In: Orosháza története és néprajza 1965. szerk.: NAGY GY.